

Vejledning om de nye fredningsbestemmelser i naturbeskyttelsesloven

(lovbekendtgørelse nr. 884 af 18. august 2004)

Vejledning om de nye fredningsbestemmelser i naturbeskyttelsesloven
(lovbekendtgørelse nr. 884 af 18. august 2004)

Udarbejdet af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen 2004

ISBN: 87-7279-594-8

Vejledningen og bilag kan ses på: www.skovognatur.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	Side
1.1. Lovrevisionen	3
1.2 Ændring af fredningsreglerne	3
2. Fredningers forhold til internationale naturbeskyttelsesområder	5
2.1 Særligt om habitatdirektivets artikel 12	6
3. Budgetoverslag	6
3.1 Erstatningsfastsættelsen	6
3.2 Budgetoverslagets indhold	8
3.3 Myndighedernes udtalelse over budgetoverslaget	8
4. Begrænsninger i de midlertidige retsvirkninger	9
5. To års sagsbehandlingsfrist	10
5.1 Forlængelse af to års fristen	11
5.2 Genoptagelse af fredningssagen	12
6. Fredninger med naturgenopretning	12
7. Fredningerstatning for offentligt ejede arealer	13
8. Bortfald af midlertidige retsvirkninger efter § 41, stk. 2	13
Bilag 1. Eksempler på Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse	15
Bilag 2. Skema til budgetoverslag	17

1. Indledning

1.1. Lovrevisionen

Naturbeskyttelsesloven blev gennemført i 1992 som afslutningen på Miljølovreformen. Der er siden da gennemført en mere omfattende ændring af loven i 1994 (strandbeskyttelsen) og en række mindre ændringer i årene 1997, 1999, 2000 og 2001.

Formålet med den lovrevision, der trådte i kraft den 1. oktober 2004 (lov nr. 454 af 9. juni 2004) er at revidere loven med henblik på at supplere den hidtidige implementering af de internationale naturbeskyttelsesdirektiver, at gennemføre adgangsaftalen fra november 2002 og at realisere sigtelinjer i regeringens naturplan fra august 2002 ”Danmarks natur – ansvaret for at beskytte den og glæden ved at benytte den.”

Lovændringen indeholder således:

- Bestemmelser til supplerung af den hidtidige implementering af habitatdirektivet. Der sker en udbygning af beskyttelsen af naturtyper og levesteder for arter, og der fastlægges de nødvendige rammer for en aktiv forvaltning af habitat- og fuglebeskyttelsesområderne for at opnå de målsætninger, der fastsættes for områderne.
- Bestemmelse om beskyttelse af alle biologiske overdrev.
- Ændrede regler om offentlighedens adgang til naturen, således at adgangsmulighederne forbedres i overensstemmelse med den aftale, miljøministeren indgik herom i november 2002 med Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening og jordbrugerhvervenes organisationer.
- Justering af reglerne om gennemførelse af fredninger således, at det sikres, at fredningssager behandles inden for rimelig tid, at lodsejernes retsstilling under sagernes behandling gøres mere gennemskuelig, og at der under sagernes behandling også sættes tilstrækkelig fokus på de økonomiske aspekter af fredningerne, samt bestemmelser om fredningers gennemførelse i de internationale naturbeskyttelsesområder.
- Undtagelse fra forbuddet mod reklamer i det åbne land, således at der kan opstilles reklameskilte for virksomheder og for salg af erhvervsgrunde m.v. i områder, der i en lokalplan er udlagt som erhvervsområde, selvom området ikke er udbygget.
- Ophævelse af bestemmelsen om De Grønne Råd.

Endvidere er der med ændringen foretaget en række tekniske og redaktionelle ændringer. Det drejer sig bl.a. om ændringer som følge af, at Strandbeskyttelseskommissionen har færdiggjort sit arbejde, og reglerne om klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen præciseres og omformuleres i lyset heraf, uden at der sker lempelser i administrationsgrundlaget. Endelig ophæves de regler om beskyttelse af sten- og jorddiger samt fortidsminder m.m., som er overført til Kulturministeriet.

1.2. Ændring af fredningsreglerne

Med vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven i 1992 blev fredningsinstituttet opretholdt som et særligt rets- og styringsmiddel til varig sikring af de formål, som er omfattet af loven. Der blev dog i forbindelse med 1992-loven foretaget visse ændringer og forenklinger, herunder en modernisering af fredningsnævnene, blandt andet med det formål at nedbringe sagsbehandlingstiden for fredningssager.

Uanset dette har de seneste års fredningsarbejde vist behov for yderligere at nedsætte sagsbehandlingstiden for fredningssager samt for i videst muligt omfang at mindske generne af et fredningsforslag for de berørte lodsejere

Gennemførelsen af EU-direktiverne om de internationale naturbeskyttelsesområder har endvidere medført et behov for at sikre, at fredningsforslag, der omfatter arealer, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, medvirker til at opfylde Danmarks forpligtelser efter EU-direktiverne.

Samtidig er der - ikke mindst set i lyset af de kommende års helt nødvendige indsats i de internationale naturbeskyttelsesområder - behov for at målrette og prioritere fredningsindsatsen. På den baggrund er fredningsreglerne i kapitel 6 ændret med henblik på at sikre en økonomisk prioritering og fokusering af fredningsindsatsen, således at der opnås den størst mulige naturbeskyttelsesmæssige gevinst.

Hovedindholdet af ændringerne i kapitel 6 er følgende:

- Krav om, at et fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag, der udarbejdes af sagsrejsjer, og som skal sendes til obligatorisk høring hos de myndigheder, der kan rejse fredningssag, inden forslaget indbringes for fredningsnævnet.
- Indførelse af en 2 års bortfaldsregel for fredningssager, der verserer for fredningsnævnene, samt en 2 år bortfaldsregel for de midlertidige retsvirkninger af fredningsforslag, der verserer for Naturklagenævnet.
- Bestemmelser der sikrer, at fredningsforslag, der omfatter eller berører områder inden for internationale naturbeskyttelsesområder, medvirker til at opfylde Danmarks forpligtelser efter disse beskyttelsesdirektiver.
- Begrænsning af de midlertidige retsvirkninger af et rejst fredningsforslag
- En præcisering af forholdet imellem fredninger og naturgenopretning, således at naturgenopretningsprojekter ikke kan gennemtvinges ved en fredning, med mindre staten/amtet, som betaler naturgenopretningen, kan anbefale fredningen.

Der er i øvrigt ikke med lovændringen foretaget ændringer i fredningsinstituttet og den særlige myndighedsstruktur, der er knyttet hertil. Den samlede fredningsindsats forudsættes højst opretholdt på det nuværende niveau.

Der er i årene 1998-2002 af Naturklagenævnet truffet afgørelse i fredningssager med en samlet, årlig erstatning på mellem 3,5 mio. kr. og 13,5 mio. kr. Hertil kommer godtgørelser og renter.

De relativt store årlige udsving i erstatningernes størrelse er med de gældende regler vanskelige at forudse og dermed at tage højde for i de statslige og amtskommunale budgetter. Indførelsen af krav om udarbejdelse af budgetoverslag for alle fredninger skal bidrage til at skabe et bedre overblik over omkostningerne, knyttet til fredningsindsatsen i de enkelte år, ligesom det vil øge den økonomiske bevidsthed hos sagsrejsjerne.

I denne vejledning gennemgås fredningsreglerne i kapitel 6 ikke i deres helhed, men kun de nye fredningsbestemmelser, der er trådt i kraft den 1. oktober 2004. Denne vejledning erstatter således

ikke kapitel 12 i Skov- og Naturstyrelsens vejledning om naturbeskyttelsesloven fra 1993, men udgør alene et supplement til denne.

2. Fredningers forhold til internationale naturbeskyttelsesområder

Der er med de nye bestemmelser i naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a sammen med vedtagelsen af Miljømålsloven og den nye skovlov sikret en tilstrækkelig retlig ramme for opfyldelsen af Danmarks EU - forpligtelser i relation til naturbeskyttelsesdirektiverne (EF - fuglebeskyttelsesdirektivet, EF - Habitatdirektivet og Ramsarkonventionen).

Det er endvidere med en række ændringer i fredningsbestemmelserne præciseret, at også fredninger skal medvirke til at opfylde Danmarks forpligtelser efter naturbeskyttelsesdirektiverne.

Det er således med bestemmelsen i § 36, stk. 2 - 4 præciseret, at en fredning ikke må medføre forringelser eller forstyrrelser i områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, (EF-habitatområder og EF-fuglebeskyttelsesområder), og at fredningen skal medvirke til at sikre og eventuelt genskabe en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. Det er derfor bestemt, at fredningsforslag, der omfatter områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, skal redegøre for, hvorledes forslaget medvirker til at opfylde Danmarks forpligtelser efter naturbeskyttelsesdirektiverne.

Også fredningsforslag, der ikke direkte omfatter internationale naturbeskyttelsesområder, skal forholde sig til, at fredningen ikke forringer de naturtyper og levesteder for arter eller forstyrrer de arter inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, som det pågældende område er udpeget for, jf. stk. 4. Fredningsforslaget skal dog kun redegøre nærmere for forholdet til de eventuelle internationale naturbeskyttelsesområder, der ligger i en sådan nærhed og/eller har en sådan naturmæssig sammenhæng med fredningsområdet, at fredningen kan påvirke naturtyper, levesteder og arter i det udpegede område negativt.

Forholdet til de internationale beskyttelsesinteresser er endvidere understreget med bestemmelsen i § 38, stk. 2, hvorefter det for fredninger, der omfatter arealer i internationale naturbeskyttelsesområder, skal fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og områder, som områderne er udpeget for.

Fredninger, der er gennemført før implementeringen af EU-naturbeskyttelsesdirektiverne i dansk lovgivning, skal ikke ifølge fredningens formål respektere de beskyttelsesinteresser, som Danmark skal varetage efter direktiverne. Det er derfor med bestemmelsen i § 50, stk. 2 præciseret, at fredningsnævnet i sin dispensationspraksis skal respektere beskyttelseshensynene i direktiverne i alle fredningssager, uanset fredningens formål, og uanset om fredningen eller fredningsforslaget direkte omfatter et internationalt beskyttelsesområde.

Fredningsnævnet kan således ikke fremover dispensere fra en fredningsbestemmelse, hvis det ansøgte vil indebære forringelser af naturtyper og levesteder for arter i de ovennævnte områder eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. Dette skal fremgå af fredningsnævnets afgørelse om dispensation efter § 50, stk. 1 Dette gælder såvel dispensationer vedrørende arealer indenfor som uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, men f. s. a. arealer uden for områderne dog kun, hvis der er en sådan nærhed og/eller naturmæssig sammenhæng, at der er en vis sandsynlighed for, at en ansøgt aktivitet kan påvirke naturtyper, levesteder og arter.

2.1 Særligt om habitatdirektivets artikel 12

Det bemærkes, at lovforslaget ikke indeholder nye regler til gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12, som bl.a. indeholder bestemmelser om at beskytte yngle- og rasteområder for arter, der står opført på habitatdirektivets bilag IV. Beskyttelsen gælder også udenfor de internationale naturbeskyttelsesområder. Eventuelle justeringer af reglerne afventer afslutningen af en arbejdsgruppe under Europa-Kommissionen, som nærmere vurderer fortolkningen af rækkevidden af bestemmelsen.

Det ændrer imidlertid ikke ved, at de danske myndigheder i deres administration og planlægning er forpligtet til at varetage hensynene til disse arter, hvilket også kan blive aktuelt i forbindelse med fredninger. Dels kan fredninger direkte have til hensigt at beskytte bilag IV-arter eller deres levesteder, dels bør det sikres, at fredninger ikke indebærer aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Disse hensyn kan særligt få betydning i fredningssager, hvor bonusbestemmelsen i § 38, stk. 6 benyttes, således at forbudene i § 3 og §§ 15 - 19 ophæves, og beskyttelsen varetages i fredningen. Der er i bekendtgørelserne om beskyttede naturtyper (nr. 637 af 25. juni 2001) og om bygge- og beskyttelseslinier (nr. 636 af 25. juni 2001) sat snævre rammer for mulighederne for at fravige hensynet efter artikel 12, hvilket kan begrænse muligheden for at anvende bonusbestemmelsen.

3. Budgetoverslag

Efter § 36, stk. 5 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der er knyttet til gennemførelsen af forslaget. Budgetoverslaget skal udarbejdes af den eller de fredningsparter, der rejser fredningssagen. Er der flere sagsrejsere, skal disse udarbejde et fælles budgetoverslag.

Budgetoverslaget skal indeholde overslag over såvel forventede fredningerstatninger som forventede udgifter til offentlig erhvervelse eller til naturgenopretning. Der skal ikke redegøres for mulige omkostninger til sagkyndig bistand efter § 47, og der skal ikke angives den forventede størrelse af forrentningen af fredningerstatningen.

3.1. Erstatningsfastsættelsen

Udgangspunktet for sagsrejsernes budgetoverslag over forventede fredningerstatninger m.v. vil være de principper og takster, som Naturklagenævnet benytter i forbindelse med nævnets erstatningsfastsættelser i fredningssager.

Efter § 39 fastsætter fredningsnævnet erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. Dette forstås i praksis sådan, at det tab, som en ejer kan forlange erstatning for, svarer til nedgangen i ejendommens handelsværdi som følge af fredningen. Fredningsnævnets erstatningsfastsættelse kan påklages til Naturklagenævnet, og vil altid blive prøvet af dette nævn, når den samlede erstatning og godtgørelse i anledning af fredningen overstiger 100.000 kr. , jf. § 42. Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse kan endvidere påklages til Taksationskommissionen, jf. § 45.

Fredningsnævnet, Naturklagenævnet og Taksationskommissionen indhenter til brug for erstatningsfastsættelsen de berørte ejeres og brugeres erstatningskrav. I praksis fastsættes erstatningen i vid udstrækning under anvendelse af en takst - d. v. s. et beløb pr. hektar - som typisk

er opdelt i en grundtakst og et eller flere tillæg til denne. Takstprincippet vil dog som oftest ikke kunne anvendes alene, men må suppleres med en konkret vurdering af den enkelte ejendom.

Naturklagenævnet justerer med mellemrum taksterne, og grundtaksten er senest fastsat til 2.000 kr./ha. Den gives for sædvanlige, ikke særligt tyngende fredningsbestemmelser, der almindeligvis ikke lægger særlige hindringer i vejen for, at det fredede areal kan benyttes som hidtil. For arealer, der er omfattet af sø og å-beskyttelseslinien (§ 16) eller af fortidsmindebeskyttelseslinien (§18) gives der kun halv grundtakst, d.v.s. 1000 kr./ha.

Derimod sker der ikke reduktion af grundtaksten for arealer, der er omfattet af skovbyggelinien (§17).

For arealer, der er omfattet af strandbeskyttelseslinien (§ 15), klitfredning (§ 8), den generelle naturtypebeskyttelse (§ 3), beskyttelsen af sten- og jorddiger samt fortidsminder (§§ 29a og 29e i museumsloven) eller af fredskovspligt efter skovloven gives der ingen grundtakst. Dette udelukker ikke, at der fastsættes erstatning for regulering i disse områder, der går videre end indholdet af den generelle regulering.

Der ydes ikke en særskilt erstatning for retten til at pleje de fredede arealer.

Der er praksis for at tilkende de ejere, der ikke på grundlag af de ovennævnte takster tilkendes en højere erstatning, en mindsteerstatning, der p.t. er fastsat til 2.000 kr.

Der ydes tillæg til grundtaksten for mere byrdefulde fredningsbestemmelser, som kun rammer enkelte dele af fredningsområdet og altså kun tilkendes nogle af de omfattede lodsejere eller brugere. Som eksempel på sådanne byrdefulde fredningsbestemmelser kan nævnes: forbud imod opdyrkning, tilplantning eller sprøjtning og gødsning. Størrelsen af tillægget til grundtaksten vil afhænge af en række forhold, herunder den aktuelle anvendelse af det pågældende areal, arealets egnethed til opdyrkning eller tilplantning (f.eks. med juletræer) samt sandsynligheden for, at arealet ville blive udnyttet til opdyrkning eller tilplantning.

Der skal ved erstatningsudmålingen skelnes mellem arealer, der nyfredes og arealer, der er omfattet af ældre fredninger.

Særligt for så vidt angår skovfredninger vil erstatningen som oftest blive fastsat ud fra en konkret vurdering af, hvor stor nedgangen i den pågældende ejendoms handelsværdi vil være som følge af fredningen. Til brug for denne vurdering anvendes i vid udstrækning skovøkonomiske beregninger over arealernes brugsværdi før og efter fredningen. Men disse kan kun tillægges en vis vejledende betydning i den samlede vurdering, og vil kun have en begrænset betydning for skove, der ikke er egentlige produktionsskove, men i højere grad jagt- og herlighedsejendomme. Deres værdi som sådanne vil nemlig ofte ikke blive berørt af fredningsindgrebet, idet der kun rent undtagelsesvis fastsættes bestemmelser om jagtforbud eller begrænsninger i jagten.

Der tillægges som udgangspunkt ikke offentlige myndigheder fredningserstatning, med mindre der er tale om fredning af arealer, som vedkommende myndighed kun har ejet midlertidigt med henblik på videresalg. Dette princip er nu lovfæstet med bestemmelsen i § 39, stk. 1, hvorefter der ikke tilkendes erstatning for offentligt ejede arealer, med mindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. nærmere under afsnit 7.

Der er i bilag 1 til vejledningen gennemgået en række eksempler på Naturklagenævnets erstatningsfastsættelser i de seneste 2 - 3 år

Disse eksempler kan dog kun tillægges vejledende betydning, da der i hver enkelt fredningssag skal tages højde for de individuelle forhold. Såvel ejendommens værdi før fredning og vurderingen af forringelsen af denne værdi som følge af fredningen kan således variere meget fra sag til sag. Sagsrejsere skal derfor i hver enkelt fredningssag vurdere de forhold, der gør sig gældende for det konkrete område og på den baggrund foretage et overslag over erstatningen.

For at kunne danne sig et mere fuldstændigt billede af, hvilke forhold, der har været afgørende for erstatningsfastsættelsen i de ovennævnte eksempler, er Naturklagenævnets afgørelser om fredning samt om erstatning i de nævnte sager lagt på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside (www.Skovognatur.dk).

Skov- og Naturstyrelsen vil løbende lægge Naturklagenævnets og Taksationskommissionens afgørelser om erstatningsfastsættelsen ud på styrelsens hjemmeside, når de er af betydning for udarbejdelsen af budgetoverslag.

3.2. Budgetoverslagets indhold

De ovenfor nævnte beregninger af fredningserstatningen kan anvendes som rettesnor for fredningssagsrejsernes udarbejdelse af et budgetoverslag. Men i modsætning til erstatningsfastsættelsen er der alene tale om et overslag over de samlede omkostninger, og dette overslag skal således ikke udarbejdes på et detaljeret niveau for de enkelte ejendomme.

Overslaget skal angive størrelsesorden af den forventede samlede fredningserstatning, og der skal redegøres for de forhold, som sagsrejserne har lagt til grund for deres beregninger af erstatningsniveauet. Der skal herunder i budgetoverslaget for de enkelte typer arealer redegøres for størrelsesordenen af den forventede nedgang i handelsværdien af arealerne som følge af de foreslåede fredningsbestemmelser under hensyntagen til de bindinger, der allerede hviler på ejendommen, f.eks. at et areal er omfattet af den generelle beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, de planlægningsmæssige forhold, den driftsmæssige og jordbundsmæssige tilstand samt andre relevante forhold. Der skal på baggrund af ovenstående beregninger af handelsværdinedgangen for de enkelte arealkategorier foretages en vurdering af den samlede erstatning.

Skov- og Naturstyrelsen har udarbejdet et skema, jf. bilag 2 til vejledningen, som anbefales anvendt til udarbejdelsen af budgetoverslaget. I skemaet er anført de forskellige parametre, der indgår i den samlede beregning af omkostningerne som følge af en fredning

3.3. Myndighedernes udtalelse over budgetoverslaget

For at give fredningsnævnet og Naturklagenævnet bedst muligt grundlag for at kunne tage stilling til, om den naturmæssige gevinst ved en fredning efter myndighedernes vurdering står mål med de anslåede omkostninger, der er knyttet hertil, skal sagsrejsernes budgetoverslag sendes i høring hos de myndigheder, der ikke er sagsrejsere i den pågældende fredningssag. Disse myndigheder kan være miljøministeren, amtsrådet og kommunalbestyrelsen, jf. § 33, stk. 3. Danmarks Naturfredningsforening, der også kan rejse fredningssag, jf. § 33, stk. 3, skal ikke høres over budgetoverslagene, da foreningen ikke afholder udgifter til fredningserstatninger. Myndighedernes udtalelser, der skal afgives inden for 4 uger, skal sendes til sagsrejserne, som fremsender disse til fredningsnævnet sammen med fredningsforslaget og budgetoverslaget. En fredningssag kan således ikke rejses, før de i stk. 1 - 6 nævnte redegørelser og dokumenter er fremsendt til fredningsnævnet.

Myndighederne skal gennemgå budgetoverslaget med henblik på at vurdere, om det samlede overslag over omkostningerne ved at gennemføre fredningen er realistisk, herunder om det er

baseret på et rimeligt grundlag. Myndighederne bør endvidere tilkendegive, hvis de på baggrund af budgetoverslaget vurderer, at der er en klar uoverensstemmelse imellem det, der opnås med fredningen og de omkostninger, fredningen medfører. Myndighedernes skal derimod ikke på dette indledende stadium af fredningssagen forholde sig mere detaljeret til den forventede størrelse af erstatningen m.v. eller til, om myndigheden kan støtte en gennemførelse af fredningen med det foreslåede indhold. En stillingtagen til disse forhold skal som hidtil først fremføres i forbindelse med behandlingen af fredningssagen i fredningsnævn og Naturklagenævnet.

Normalt vil det ikke være en hindring for at opnå formålet med et fredningsforslag, at rejsning af forslaget skal afvente myndighedernes udtalelser over budgetoverslaget. En fredningssag rejses imidlertid i enkelte tilfælde for at afværge et umiddelbart forestående indgreb i de beskyttelsesinteresser, som fredningen har til formål at varetage. I sådanne fredningssager - de såkaldte "ambulancefredninger" - kan det være afgørende for sikringen af interesserne, at fredningssagen rejses hurtigt.

I disse situationer må miljøministerens og amtsrådets beføjelse til efter § 34 at nedlægge et foreløbigt forbud tages i anvendelse.

Det forventes, at fredningsnævnene og Naturklagenævnet vil tillægge såvel sagsrejsernes budgetoverslag som myndighedernes udtalelser herover afgørende vægt i deres samlede vurdering af, om en fredningssag skal fremmes. Det fremgår af lovbemærkningerne, at nævnene således forventes at ville udvise tilbageholdenhed med at gennemføre en fredning, der indebærer store omkostninger, og som fredningsmyndighederne ud fra en økonomisk synsvinkel har udtalt sig imod, fordi den naturmæssige gevinst ved at gennemføre fredningen ikke står mål med omkostningerne, der er knyttet til realiseringen af fredningen.

For så vidt angår fredningsforslag, der indebærer naturgenopretning, henvises til § 38, stk. 4, hvorefter et sådant forslag kun kan gennemføres, hvis de, der skal afholde omkostningerne herved, kan anbefale fredningen, jf. nærmere afsnit 6 i vejledningen.

4. Begrænsninger i de midlertidige retsvirkninger

Retsvirkningerne af et fredningsforslag indtræder ved den offentlige bekendtgørelse af forslaget. Efter dette tidspunkt må der ikke foretages noget, der strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser, jfr. § 37, stk. 2. Dette gælder også bestemmelser, der griber ind i den eksisterende drift eller udnyttelse af en ejendom. Bestemmelsen har til hensigt at forhindre, at formålet med fredningen forskertses.

Retsvirkninger, der indebærer indgreb i den aktuelle drift, f.eks. ophør af pløjning, sprøjtning eller gødskning af landbrugsarealer, kan medføre store gener for de berørte lodsejere, hvorfor de kun bør indtræde, når det er afgørende for at sikre opfyldelsen af formålet med fredningen.

Skov- og Naturstyrelsen har derfor i 1998 udsendt et brev til samtlige amtskommuner, kommuner og Danmark Naturfredningsforening, hvor sagsrejserne opfordres til nøje at overveje, om det er nødvendigt, at bestemmelser, der griber ind i den eksisterende drift eller udnyttelse af en ejendom, skal sættes i kraft straks ved sagens rejsning. Da sådanne bestemmelser i høj grad medfører gener for de berørte lodsejere, bør de kun træde i kraft straks ved sagens rejsning, når det er helt afgørende for at sikre opfyldelsen af formålet med fredningen.

For at understøtte de hidtidige bestræbelser på at mindske generne af et fredningsforslag mest muligt for de berørte lodsejere, er det nu bestemt i § 37, stk. 3, at retsvirkninger, der indebærer indgreb i aktuel drift m.v., ikke som hidtil automatisk træder i kraft ved offentliggørelsen af fredningsforslaget, men at dette forudsætter, at sagsrejsere udtrykkeligt angiver i forslaget, at denne retsvirkning skal indtræde straks. Sagsrejsere bør i fredningsforslaget redegøre nærmere for, hvorfor det anses for nødvendigt at standse igangværende lovlig drift eller udnyttelse af en ejendom, medens fredningssagen verserer.

Efter § 37, stk. 4 kan fredningsnævnet træffe afgørelse om ophævelse af retsvirkningerne af et fredningsforslag, når nævnet vurderer, at disse ikke er nødvendige for opnåelse af fredningens formål. Bestemmelsen er særlig relevant at benytte med henblik på at ophæve de retsvirkninger, der indebærer indgreb i den aktuelle drift eller udnyttelse af en ejendom.

Fredningsnævnets afgørelse herom kan påklages til Naturklagenævnet, jf. § 43, stk. 1.

Rettidige klager har opsættende virkning, jfr. § 87, stk. 3. Såfremt fredningsnævnets afgørelse efter § 37, stk. 4, påklages, kan ejer/bruger ikke udnytte denne og er således forhindret i at fortsætte sin hidtidige drift af ejendommen, indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse eller har bestemt, at klagen ikke skal have opsættende virkning. For at sikre, at spørgsmålet om, hvorvidt en sådan indgribende retsvirkning skal indtræde allerede ved fredningssagens rejsning, afgøres hurtigt, er det bestemt, at Naturklagenævnet skal træffe afgørelse i disse klagespørgsmål inden for 8 uger.

5. To års sagsbehandlingsfrist

Der var i forbindelse med behandlingen af naturbeskyttelsesloven i 1992 et bredt ønske om at nedbringe sagsbehandlingstiden for fredningssager. Dette resulterede i, at fredningsnævnenes opgaver blev indskrænket til kun at omfatte behandling af fredningssager og dispensationer fra disse, og nævnenes antal blev begrænset til ét i hvert amt.

Der blev efter vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven taget en række yderligere initiativer til at nedbringe sagsbehandlingstiden. Dette har bevirket, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for de fredningssager, der er rejst siden 1992 og afgjort af de nye fredningsnævn, er nedbragt til ca. 2 år.

Den daværende miljø- og energiminister har som opfølgning på et samråd i 1997 til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg redegjort for de initiativer, der er taget for at nedbringe sagsbehandlingstiden, og i årene 1998, 1999 og 2000 orienteret udvalget om status for udviklingen i sagsbehandlingstiden for fredningssager. Ministeren har i den forbindelse påpeget, at der må påregnes en vis stigning i sagsbehandlingstiden fremover, fordi sagerne har en tendens til at blive stadig mere komplekse og derfor stiller krav om en nøje vurdering af fredningens indhold, de hensyn, der ønskes tilgodeset, ejernes ønsker, samt erstatningens størrelse. Inden en fredningssag afgøres, er det af største betydning, at alle aspekter i sagen tages i betragtning, og herunder at offentligheden inddrages, og at alle involverede får mulighed for at gøre deres synspunkter gældende.

Den ovennævnte gennemsnitlige sagsbehandlingstid på ca. 2 år dækker imidlertid over store udsving, og sagsbehandlingstiden for nogle fredningssager er stadig betydeligt længere end de gennemsnitlige 2 år. Det er derfor besluttet at indføre et effektivt middel, der sikrer, at sagsbehandlingstiden bringes ned på et acceptabelt niveau i alle sager. Der er således i § 37 a, stk. 1,

indsat en frist på 2 år for fredningsnævnene til at træffe endelig afgørelse i en fredningssag. Såfremt fredningsnævnet ikke har færdigbehandlet fredningssagen efter reglerne i § 40, bortfalder fredningen i sin helhed.

To års fristen gælder også for verserende fredningssager, idet det som en overgangsbestemmelse i § 5 i ændringsloven er bestemt, at fredningssager, der verserer for fredningsnævn eller Naturklagenævnet ved lovens ikrafttræden, omfattes af bestemmelserne i § 37 a og § 43 a, således at fristen regnes fra lovens ikrafttræden. Det vil sige, at verserende fredningssager skal være afsluttet i fredningsnævnet inden den 1. oktober 2006, med mindre fristen forlænges efter bestemmelsen i § 37 a, stk. 3.

Når en fredningssag er bortfaldet som følge af 2 års fristen, og denne ikke er forlænget ved fredningsnævnets beslutning herom, jf. nedenfor, skal fredningsnævnet ifølge forretningsordenen for fredningsnævn foretage offentlig bekendtgørelse herom.

Efter § 39, stk. 3, kan fredningsnævnet tilkende en lodsejer godtgørelse for tab ved ikke at have kunnet udnytte ejendommen, medens en fredningssag, som ikke gennemføres, har verseret. Det er med tilføjelsen til det nye stk. 3 præciseret, at lodsejerne har den samme mulighed i fredningssager, der er bortfaldet efter den nævnte to års frist i § 37 a, stk. 1. Lodsejeren kan tilkendes en sådan godtgørelse, uanset om fredningssagen genoptages efter bestemmelsen i § 37 a, stk. 2.

5.1. Forlængelse af to års fristen

Der vil være behov for at styre fredningsprocessen i fredningsnævnene mere stramt end hidtil, hvis 2 års fristen skal kunne overholdes. Det må derfor forventes, at fredningsnævnets formand i videre udstrækning end hidtil vil benytte sin hjemmel i forretningsordenens § 7 til at fastsætte frister for afgivelse af udtalelser fra sagens parter, myndigheder sagkyndige m.v. Såfremt fristerne ikke overholdes, kan formanden være nødsaget til at tilkendegive, at nævnet vil træffe afgørelse på det foreliggende grundlag.

Der vil, som der er redegjort for ovenfor, også fremover være fredningssager, hvor det vil være vanskeligt for fredningsnævnet at behandle sagen inden for den fastsatte 2 års frist. Det er derfor bestemt i § 37 a, stk. 3, at fredningsnævnet kan forlænge 2 års fristen med op til 2 år, hvis dette skønnes nødvendigt for at kunne behandle alle vigtige aspekter i sagen og for at undgå, at fredningsnævnet er nødsaget til at afskære en af alle parter ønsket dialog. Fredningsnævnet skal træffe beslutning herom inden udløbet af 2-års fristen og kan kun træffe beslutning herom én gang i samme sag.

Fredningsnævnets afgørelse om forlængelse af fristen kan påklages til Naturklagenævnet, jf. § 43, stk. 1. For at undgå at forsinke sagen yderligere er det bestemt i § 43, stk. 5, at Naturklagenævnet skal behandle klager over fredningsnævnets beslutning om at forlænge fristen inden for 8 uger fra modtagelse af denne.

Såfremt Naturklagenævnet hjemviser en fredningssag til fornyet behandling i fredningsnævnet efter bestemmelsen i § 44, stk. 2, løber der en ny 2 års frist for fredningsnævnets fornyede behandling af sagen. Den nye to års frist regnes fra Naturklagenævnets offentliggørelse af sin afgørelse, jf. § 44, stk. 4.

5.2. Genoptagelse af fredningssagen

Det forhold, at en fredningssag bortfalder, fordi det ikke har været muligt for fredningsnævnet at afslutte sagen inden for den fastsatte frist, skal imidlertid ikke indebære, at sagsrejser er afskåret fra at få den pågældende fredningssag genoptaget til behandling i fredningsnævnet. Efter forvaltningsloven har borgere ikke i alle tilfælde krav på en ny realitetsbehandling af en sag ved den samme myndighed, der har behandlet sagen én gang, med mindre der foreligger nye forhold eller nye omstændigheder vedrørende sagen.

Det er derfor præciseret i § 37 a, stk. 2, at sagsrejser har et retskrav på at få fredningssagen genoptaget til fornyet behandling i fredningsnævnet, uanset om sagsrejser genfremsætter den for fredningsnævnet på uændret grundlag. Denne ret kan kun benyttes en gang, og det dog af hensyn til de berørte lodsejere bestemt, at retten skal udnyttes inden for 2 måneder.

For så vidt angår bortfald af de midlertidige retsvirkninger af en fredningssag, der verserer for Naturklagenævnet, henvises til afsnit 8 nedenfor.

6. Fredninger med naturgenopretning

En fredning kan gå ud på ikke blot at bevare et områdes tilstand men også på at tilvejebringe en bestemt tilstand, der herefter skal bevares. Sådanne fredninger, hvori indgår naturgenopretning vil fortsat være af central betydning for naturbeskyttelsen, og det er derfor vigtigt, at en fredning skal kunne skabe rammen om et naturgenopretningprojekt.

Men det har ikke været tanken, at en fredning skal kunne gennemtvinge et naturgenopretningsprojekt, som de, der skal gennemføre det og betale for det, ikke kan støtte.

Det er derfor bestemt i § 38 a, at en fredning, der indebærer gennemførelsen af et naturgenopretningsprojekt, kun kan gennemføres, hvis de, der er ansvarlige for gennemførelsen af naturgenopretningprojektet og for omkostningerne hertil, kan anbefale, at fredningen gennemføres.

Bestemmelsen omfatter kun fredningssager, der indebærer gennemførelse af større, egentlige naturgenopretningsprojekter med betydelige, selvstændige omkostninger for amt og/eller stat. Som eksempler kan nævnes genskabelse af en sø. I vurderingen af, hvornår der er tale om et egentligt naturgenopretningsprojekt, som kræver godkendelse efter denne bestemmelse, skal det tillægges vægt, om der er tale om at genskabe en forsvunden natur/naturtype eller om der er tale om at forbedre eksisterende natur. Endvidere er det af betydning, om der er tale om udførelsen af et egentligt anlægsarbejde eller blot om f.eks. hæve vandstanden i et område ved at afbryde dræn el. lign. Mindre projekter, der snarere har karakter af 1. gangs pleje i form af rydning m.v. eller mindre vandstandshævninger, der ikke indebærer genskabelse af forsvunden natur, betragtes således ikke som naturgenopretningsprojekter, hvorfor fredninger med et sådant indhold fortsat ikke skal godkendes efter bestemmelsen.

Fredninger, der alene indeholder en bestemmelse, hvorefter fredningen ikke skal være til hinder for en senere gennemførelse af et naturgenopretningsprojekt, er selv sagt ikke omfattet af bestemmelsen, da fredningen jo netop ikke i disse tilfælde foreskriver gennemførelsen af projektet.

7. Fredningserstatning for offentligt ejede arealer

Det er bestemt i § 39, stk. 1, sidste punktum, at der ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, med mindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.

Ifølge forarbejderne til ændringen af naturfredningsloven i 1978, jf. lov nr. 219 af 24. maj 1978, var det forudsat, at der som hidtil normalt ikke skulle tillægges offentlige myndigheder erstatning i forbindelse med fredninger. Ved naturbeskyttelseslovens gennemførelse i 1992 var det efter forarbejderne hensigten at opretholde den hidtidige retstilstand med hensyn til udløsning af erstatning ved gennemførelse af fredninger.

Fredningsmyndighederne har i overensstemmelse hermed normalt ikke tillagt offentlige myndigheder erstatning i forbindelse med fredninger. Naturklagenævnet (Overfredningsnævnet) har dog i nogle tilfælde tilkendt Statens Jordlovsudvalg og Jordbrugsdirektoratet erstatning for arealer, som nævnet anså for alene at være erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.

Der er endvidere tilkendt erstatning, når det ved fredning pålægges en offentlig myndighed som ejer af ejendommen at gennemføre udgiftskrævende foranstaltninger samt i et vist omfang, når fredningen hindrer en aktuel eller konkret planlagt anvendelse af arealet.

Denne administrative praksis har ikke hidtil været lovfæstet, bortset fra bestemmelsen i § 39, stk. 2, hvorefter fredningsnævnet kan bestemme, om og med hvilket beløb, der skal ydes erstatning i tilfælde, hvor fredningsbestemmelserne indeholder et påbud til en offentlig myndighed.

Der har i de seneste år været rejst krav om fredningserstatning fra flere statslige myndigheder, også for arealer, der har været i myndighedens eje over en lang årrække.

Taksationskommissionen traf i 2001 afgørelse i sagen om fredning af Store Vildmose, Nordjyllands Amt, hvorefter der ikke tilkendtes Direktoratet for FødevarerErhverv fredningserstatning som påstået af direktoratet. Taksationskommissionen henviste i sin afgørelse til de ovenfor nævnte forarbejder i lovgivningen og den hidtidige administrative praksis.

Taksationskommissionen fandt, at arealerne ikke kunne antages at have været erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, da de havde været i offentlig eje siden 1920-erne.

Endvidere traf Naturklagenævnet i 2002 afgørelse om fredning af Haveforeningen Dalgas i Frederiksberg Kommune. Nævnet traf i den forbindelse afgørelse om, at DSB ikke skulle tilkendes fredningserstatning, idet DSB, der er en selvstændig offentligt ejet virksomhed, er at sidestille med egentlige offentlige myndigheder.

Med bestemmelsen i § 39, stk. 1 lovfæstes den hidtidige administrative praksis for ydelse af erstatning for fredning af offentligt ejede arealer.

8. Bortfald af midlertidige retsvirkninger efter § 41, stk. 2

Der gælder ikke en sagsbehandlingsfrist for Naturklagenævnets behandling af en fredningssag svarende til den frist, der er fastsat for fredningsnævnenes behandling af fredningssager, jf. § 37 a.

Det er derimod bestemt, at de midlertidige retsvirkninger efter lovens § 41, stk. 2, bortfalder 2 år efter, at sagen er indbragt for Naturklagenævnet.

Hvis fredningsnævnets afgørelse er en afvisning af at gennemføre en fredning, begrænser fredningsområdet geografisk, eller begrænser indholdet af fredningsbestemmelserne i forhold til fredningsforslaget, er det bestemt i § 41, stk. 2, at forslagets retsvirkning efter § 37, stk. 2 opretholdes, indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Denne retsvirkning bortfalder nu efter den nye bestemmelse i § 43 a, således at det 2 år efter, at fredningssagen er indbragt for Naturklagenævnet, alene er fredningsnævnets afgørelse, der gælder. Baggrunden for denne bestemmelse er et ønske om at begrænse ulemperne for de berørte lodsejere m.v. mest muligt, såfremt Naturklagenævnets behandling af en fredningssag varer over 2 år.

Denne frist for bortfald af de midlertidige retsvirkninger efter § 41, stk. 2 gælder også for de fredningssager, der verserer for Naturklagenævnet ved lovens ikrafttræden, jf. ændringsloven § 5. Det vil sige, at disse midlertidige retsvirkninger af fredningsforslag, der verserer for Naturklagenævnet, bortfalder den 1. oktober 2006.

Bilag 1

Eksempler på Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse.

Ramsødalen i Ramsø og Lejre Kommuner, NKN's afgørelse af 30. august 2004

For arealer uden for naturområdet/kærneområdet fastsættes erstatningen efter en grundtakst pr. ha, der forhøjes til 2000 kr. pr. ha.

Der ydes kun erstatning efter halv grundtakst for arealer inden for sø- og åbeskyttelseslinien, og der gives ikke erstatning for arealer, omfattet af naturtypebeskyttelsen efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Forbud mod gødskning og sprøjtning af arealer inden for det centrale naturområde, der er i omdrift, eller efter ophør af tilskudsordninger ville kunne tages i omdrift : 40.000 kr./ha. Arealerne kan herefter kun anvendes til afgræsning og høslet, og forskellige tilskudsordninger bortfalder.

For landbrugsarealer, der henlå som vedvarende græsarealer inden for det centrale naturområde fastsættes erstatningen til 10.000 kr./ha.

Tilplantningsforbud: 8.000 kr./ha.

Forbud mod genplantning og foryngelse af eksisterende beplantning: 8.000 kr./ha, dog for beplantninger i dårlig stand kun en erstatning på 3.000 kr./ha.

Adgang ad eksisterende stier: 15 kr. pr. løbende meter.

Anlæg af nye stier: 30 kr. pr. løbende meter.

Mindsteerstatningen pr. ejendom forhøjes til 2.000 kr.

Fredning af natur- og landbrugsarealer ved Tolshave, Frederikshavn Kommune, Nordjyllands Amt NKN's afgørelse af 30. januar 2004.

Forbud mod gødskning og sprøjtning af marker: 25.000 kr./ha

Forbud mod gødskning og sprøjtning af kulturenge: 12.000 kr./ha og af naturenge: 10.000 kr./ha.

Forbud mod renafdrift i skove: 5.000 kr./ha.

Kystarealerne ved Ajstrup Bugt, Mariager Kommune, Århus Amt, NKN's afgørelse af 19. dec. 2001.

Græsbinding af dyrkede arealer: 29.000 kr./ha.

Græsarealer, der skal fastholdes som vedvarende græs: 13.000 kr./ha.

Renafdrift af skovarealer i deres helhed m.h.p. overgang til hede/overdrev: 30.000 kr./ha.

Skovarealer, der fastholdes eller skal overgå til løvskov og pålægges løvtræbinding: 10.000 kr./ha.

Arealer, hvor nåletræsbevoksningen skal afdrives ved hugstmodenhed og derefter drives som blandet løvskov: 15.000 kr./ha.

Fredningen af Hald Sø-området, Viborg og Karup Kommuner, Viborg Amt, NKN's afgørelse af 26. marts 2002.

Forbud mod tilplantning af agerjord med juletræer: 4.000 kr./ha. Erstatningen fastsættes ud fra en vurdering af, at der er knyttet en betydelig risiko til investeringer i juletræs- og pyntegrøntkulturer.

Krav om rydning af skov og træer efter omdrift på overdrevsarealer: 5.000 kr./ha.

Foringelse af jagtudbyttet på eksisterende eng-, overdrevs-, hede- og mosearealer med krav om konvertering af nål til løv samt naturplejeforanstaltninger: 1000 kr./ha.

Foringelse af jagtudbyttet på arealer, der efter afdrift overgår til hede eller overdrev: 2.000 kr./ha.

Fredning af arealer ved Stentinget - Byrhøj, Dronninglund Kommune, Nordjyllands Amt, NKN's afgørelse af 29. marts 2000.

Forbud mod dybdepløjning og grubning samt øvrige bindinger : 2.000 kr./ha

Forbud mod pløjning under 40 cm samt øvrige bindinger: 2.500 kr./ha

Forbud mod pløjning under 20 cm samt øvrige bindinger: 5.000 kr./ha

Forbud mod pløjning under 10 cm samt øvrige bindinger: 25.000 kr./ha

Fjernelse af læhegn: 100 kr./m

Fordelt med 50 kr./m på hver side af hegnet

Bilag 2

Skema til Budgetoverslag

Fredningsområde:
Amt:
Kommune(r):

(A) Naturgenopretning, pleje m.v.

AI – Anlægsomkostninger

Udgifter til naturgenopretning, hævning af vandstand, rydning, fjernelse af opstemninger mv.

Anlægsomkostninger	I alt kr.
Budgetpost AI	

AII - Øvrige omkostninger

Efterfølgende pleje/vedligeholdelse	Kr.
Information	Kr.
Andet (angiv formål)	Kr.
I alt	I alt kr.:

Budgetpost AII

(B) Lodsejererstatning for nedgang i handelsværdien

NB! Under de enkelte budgetposter (BI-BVIII) beskrives den enkelte type af regulering, erstatningsstørrelse, arealstørrelsen, samt samlet erstatningssum.

BI- Mindste erstatning og grundtakst

Mindste erstatning og grundtakst	Erstatning	Antal ha	Erstatning kr. i alt
Mindste erstatning	2000 kr.		
Grundtakst	2000 kr./ha		
Arealer beskyttet af NBL §§ 16 og 18	1000 kr./ha		
Arealer omfattet af §§ 3, 15, 8 og 29a samt fredskovspligtige arealer	0 kr./ha		
I alt			

Budgetpost BI

BII – Jord i omdrift

Nedgang i handelsværdi som følge af forbud mod sprøjtning, gødskning, dybdepløjning, krav om græsbinding mv.

Eksempel på erstatningsudmåling

Regulering	
<i>Forbud mod sprøjtning og gødskning (afhængig af bonitet)</i>	
<i>Græsbinding</i>	
<i>Forbud mod dybdepløjning og grubning samt øvrige bindinger:</i>	
<i>- Under 40 cm</i>	
<i>- Under 20 cm</i>	
<i>- Under 10 cm</i>	

Regulering:	Erstatning kr./ha	Antal ha	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost BII

BIII - Vedvarende græsarealer (ej beskyttet i henhold til NBL §3)

Nedgang i handelsværdi som følge af forbud mod sprøjtning, gødskning, omlægning, tilskudfordring mv.

Eksempel på erstatningsudmåling

Regulering	
<i>Forbud mod sprøjtning og gødskning</i>	
<i>Forbud mod omlægning</i>	

Regulering:	Erstatning kr./ha	Antal ha	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost BIII

BIV- Kulturarealer og naturarealer incl. §3 arealer

Nedgang i handelsværdi som følge af forbud mod sprøjtning, gødskning, omlægning, tilskudfordring mv., i det omfang det er tilladt efter §3

Eksempel på erstatningsudmåling

Regulering	
<i>Forbud mod sprøjtning og gødskning af kulturareal</i>	
<i>Forbud mod sprøjtning og gødskning af naturareal</i>	

Regulering:	Erstatning kr./ha	Antal ha	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost BIV

BV- Skov/krat mv.

Nedgang i handelsværdi som følge af krav om rydning, forbud mod genplantning, løvbinding mv.

Eksempel på erstatningsudmåling

Regulering	
<i>Forbud mod tilplantning</i>	
<i>Forbud mod genplantning og foryngelse</i>	
<i>Forbud mod renafdrift</i>	
<i>Krav om renafdrift m.h.p. på overgang til overdrev</i>	
<i>Rydning efter omdrift på overdrevarsareal</i>	
<i>Fjernelse af læhegn</i>	

Regulering:	Erstatning kr./ha	Antal ha	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost V

BVI- Jagt

Nedgang i handelsværdi som følge af helt eller delvis forbud mod jagt, som følge af rydning mv.

Eksempel på erstatningsudmåling

Regulering	
<i>Forringelse af jagt som følge af rydning</i>	

Regulering:	Erstatning kr./ha	Antal ha	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost BVI

BVII- stier**Eksempel på erstatningsudmåling**

Regulering	
<i>Stiadgang ad eksisterende stier</i>	
<i>Nye stier</i>	

Regulering:	Erstatning kr./l/m	Antal meter	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost BVII

BVIII – Øvrige reguleringer

Regulering:	Erstatning kr./ha	Antal ha	Erstatning kr. i alt
I alt			

Budgetpost VIII

(C)- Offentlig overtagelse**CI – Køb**

Arealtype:	Købssum kr./ha	Antal ha	Købssum kr. i alt
I alt			

Budgetpost CI

Total nettoudgift som følge af fredningen	kr. i alt :
--	--------------------

Eksklusiv renter, godtgørelse og omkostninger til sagkyndig bistand